

ЕВРАЗИЯ ЭКОНОМИКАЛЫК БИРЛИГИНИН СОТУ

КОНСУЛЬТАТИВДИК КОРУТУНДУ

2019-жылдын 31-октябры

Минск шаары

Евразия экономикалык бирлигинин Сотунун Чоң коллегиясы төмөнкүдөй курамда:

төрагалык кылуучу Баишев Ж.Н.,

баяндамачы-судья Туманян А.Э.,

судьялар Ажибраимова А.М., Айриян Э.В., Колос Д.Г., Нешатаева Т.Н., Сейтимова В.Х., Скрипкина Г.А., Федорцов А.А., Чайка К.Л.,

соттук отурумдун катчысы Малашко А.П.,

иштин материалдарын иликтеп, баяндамачы-судьяны угуп,

Евразия экономикалык бирлигинин Сотунун Статутунун 46, 47, 50, 68, 69, 73-75, 96, 98-пункттарын, Евразия экономикалык бирлигинин Сотунун Регламентинин 14, 19, 72, 75, 85-беренелерин жетекчиликке алуу менен,

2014-жылдын 29-майындагы Евразия экономикалык бирлиги жөнүндө келишимдин жоболоруна түшүндүрмө берүү тууралуу Евразия экономикалык комиссиясынын арызы боюнча төмөнкүдөй консультативдик корутунду берет.

1. Арыз ээсинин суроосу

Евразия экономикалык комиссиясы (мындан ары – Комиссия, Арыз ээси, ЕЭК) 2014-жылдын 29-майындагы Евразия экономикалык бирлиги жөнүндө келишимдин жоболоруна түшүндүрмө берүү тууралуу арызы менен Евразия экономикалык бирлигинин Сотуна (мындан ары – Сот) кайрылган.

Арызда 2014-жылдын 29-майындагы Евразия экономикалык бирлиги жөнүндө келишимдин (мындан ары – Келишим) жоболорун жана Комиссиянын техникалык жөнгө салуу чөйрөсүндөгү чечимдерин Евразия экономикалык бирлигине мүчө мамлекеттердин аткаруусуна мониторинг жана контроль жүргүзүүнүн жүрүшүндө мүчө мамлекеттерде Бажы бирлигинин Комиссиясынын 2011-жылдын 9-декабрындагы № 877 чечими (018/2011 ББ ТР) менен бекитилген Бажы бирлигинин “Дөңгөлөктүү транспорт каражаттарынын коопсуздугу жөнүндө” техникалык регламентинин (мындан ары – 018/2011 ББ ТР) жоболору жеке колдонуу үчүн Бирликтин бажы аймагына ташылып келинүүчү транспорт каражаттарына карата шайкештигине баа берүү жөнүндө документтерди жеке жактардын алуу маселесин жөнгө салуу бөлүгүндө ар түрдүү

колдонулгандыгы аныкталгандыгы көрсөтүлгөн.

018/2011 ББ ТРдин 69-пунктуна ылайык Бирликтин бажы аймагына ташылып келинүүчү айрым транспорт каражаттарынын шайкештигине баа берүүнүн жүрүшүндө арыз ээси катары транспорт каражатын өндүрүүчү же анын атынан чыккан анын ыйгарым укуктуу өкүлү же болбосо Бирликтин бажы аймагына транспорт каражатын ташып келүүчү жак (анын ичинде жеке колдонуу үчүн транспорт каражатын ташып келүүчү жеке жак) же анын өкүлү чыгат.

Жеке колдонуу үчүн транспорт каражаттарын ташып келүүчү жеке жактарды шайкештикке баа берүү жол-жобосун жүргүзүүдө арыз ээлеринин чөйрөсүнө киргизүү, Арыз ээси түшүндүрүп кеткендей, Бирликтин аймагында жалпы колдонуудагы жолдордо колдонулуучу ташылып келинүүчү транспорт каражаттарынын коопсуздугун камсыз кылуу (атап айтканда “конструктор-автомобилдердин”, Бирликтин бирдиктүү рыногуна арналбаган транспорт каражаттарынын ташып келүүгө жол бербөө жана у.с.) зарылдыгы менен шартталган.

018/2011 ББ ТРдин 70-пунктунда айрым транспорт каражаттарынын шайкештигине баа берүү жол-жобосу (ташып келүү максатына карабастан) бир катар этаптардан турат жана ал өзүнө транспорт каражатынын конструкциясына техникалык экспертиза жүргүзүүнү камтый тургандыгы каралган. Аталган жол-жоболордун аягында арыз ээлерине (анын ичинде жеке жактарга) транспорт каражатынын конструкциясынын коопсуздугу жөнүндө күбөлүк берилет.

Ошону менен катар Комиссия тарабынан Беларусь Республикасында техникалык регламенттин аталган жоболору колдонулбай тургандыгы белгиленген, анткени Беларусь Республикасынын Стандартташтыруу боюнча мамлекеттик комитетинин пикири боюнча Келишимге ылайык жеке жак жеке колдонуу үчүн Бирликтин бажы аймагына ташылып келинүүчү айрым транспорт каражаттарынын 018/2011 ББ ТРдин талаптарына шайкештигине баа берүүнү жүргүзүүдө арыз ээси боло албайт.

Арыз ээси ушундай мамилеге негиз катары Беларусь Республикасы Евразия экономикалык бирлигинин алкагында Техникалык жөнгө салуу жөнүндө протоколдун (2014-жылдын 29-майындагы Евразия экономикалык бирлиги жөнүндө келишимге № 9 тиркеме) (мындан ары – Протокол) 5-пунктунун алтынчы абзацынын мазмунуна шилтеме келтирерин белгилейт, анда анын пикири боюнча шайкештикке баа берүүдө арыз ээleri болуп саналган жактардын чөйрөсү белгиленет жана ага жеке колдонуу үчүн Бирликтин бажы аймагына товарларды ташып келүүчү жеке жактар кирбейт.

Протоколдун 5-пунктунун жоболоруна ылайык шайкештикке баа берүүдө арыз ээси катары мүчө мамлекеттин аймагында анын мыйзамдарына ылайык катталган юридикалык жак же өндүрүүчү же сатуучу же өндүрүүчү ыйгарым укук берген жак болуп саналган жеке ишкер катары жеке жак

болушу мүмкүн. Мында Протоколдун 5-пунктунун жетинчи абзацында шайкештикке баа берүүдө арыз ээлеринин чөйрөсү Бирликтин техникалык регламентине ылайык белгиленери каралат.

Арызда башка мүчө мамлекеттер башкача мамилени карманышып жана Келишимдин 52 жана 53-беренелеринин жоболорун эске алуу менен милдеттүү талаптар белгиленген ар кандай продукция коопсуз болушу керек жана шайкештикке баа берүү жол-жобосунан өткөндөн кийин гана жүгүртүүгө чыгарылышы мүмкүн экендиги көрсөтүлгөн. Мында Арыз ээси Россия Федерациясынын Өнөр жай жана соода министрлигинин катына шилтеме жасаган, анда “конкреттүү техникалык регламенттерде каралган шайкештикке баа берүүнүн бардык формаларынын өзгөчөлүктөрүн Келишимде эске алуу мүмкүнчүлүгү жок болгондугуна байланыштуу Протоколдун 5-пункту шайкештикке баа берүүдө арыз ээлеринин чөйрөсү Бирликтин техникалык регламентине ылайык белгиленерине жол берет” деп белгиленген.

Ошентип азыркы мезгилде мүчө мамлекеттерде шайкештикке баа берүү жол-жоболорун жүргүзүүдө арыз ээси болууга укугу бар жактардын чөйрөсүн аныктоо бөлүгүндө Протоколдун 5-пунктунун жоболорун колдонуу боюнча эки түрдүү түшүндүрүү орун алган.

Баяндалгандардын негизинде Арыз ээси Евразия экономикалык бирлигинин Сотунан Келишимдин 53-беренесинин 1 жана 2-пунктарынын, Протоколдун 5-пунктунун алтынчы жана жетинчи абзацтарынын жоболорун байланыштырып окуудан шайкештикке баа берүүдө арыз ээси болушу мүмкүн болгон субъектик критерий боюнча жактардын тизмеги (юрдикалык жак, жеке ишкер) техникалык жөнгө салуу объектисине жана адамдын жашоо-турмушун жана саламаттыгын сактоону камсыз кылуу зарылдыгына жараша Бирликтин тиешелүү техникалык регламентинде өзгөрүшү (же толукталышы) мүмкүн экендигине түшүндүрмө берүүнү сурайт.

2. Соттогу жол-жобо

Соттун Статутунун 68-пунктуна ылайык түшүндүрмө берүү жөнүндө иштерди кароо тартиби 2014-жылдын 23-декабрындагы Жогорку Евразия экономикалык кеңешинин №101 чечими менен бекитилген Евразия экономикалык бирлигинин Сотунун регламентине (мындан ары – Сот регламенти) ылайык аныкталат.

Сот регламентинин 75-беренесинин тартибинде түшүндүрмө берүү тууралуу ишти Соттун кароосуна даярдоо алкагында Армения Республикасынын Юстиция министрлигине, Беларусь Республикасынын Юстиция министрлигине, Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигине, Россия Федерациясынын Юстиция министрлигине, Беларусь мамлекеттик университетине, Ереван мамлекеттик университетине,

Казакстан Республикасынын Мыйзам жана укуктук маалыматташтыруу институтуна, Россия Федерациясынын Өкмөтүнө караштуу Мыйзам жана салыштырма укук таануу институтуна, Казань (Приволжск) федералдык университетине, О.Е. Кутафин атындагы Москва мамлекеттик юридикалык университетине суроо-талаптар жөнөтүлгөн жана жооптор алынган.

3. Сот тыянактары

Сот Статутунун 50-пунктун жетекчиликке алып, Соттун Чоң коллегиясы 1969-жылдын 23-майындагы Эл аралык келишимдер укугу жөнүндө Вена конвенциясынын 31-беренесинин жоболорун эске алуу менен эл аралык укуктун жалпыга таанылган принциптеринин жана ченемдеринин негизинде Келишимдин жоболорунун ортосундагы системалуу өз ара байланышта ал жоболорго түшүндүрмө берет.

1. Келишимдин 51-беренесинин 1-пункту, ага ылайык Бирликтин алкагында техникалык жөнгө салуу ишке ашырылуучу принциптерди белгилейт.

Келишимдин 51-беренесинин 3-пунктунун бланкеттик ченеми Бирликтин алкагында жөнгө салуу тартиби, эрежеси жана жол-жобосу ушул Келишимдин № 9 тиркемесине ылайык белгиленерин аныктайт.

Протоколдун 2-пунктуна ылайык “техникалык жөнгө салуу” – продукцияга же продукцияга жана продукцияга болгон талаптарга байланышкан долбоорлоо (издеп табууну кошо алганда), өндүрүү, куруу, монтаждоо, жөнгө келтирүү, эксплуатациялоо, сактоо, ташуу, сатуу жана утилдештирүү процесстерине милдеттүү талаптарды белгилөө, колдонуу жана аткаруу жаатындагы мамилелерди укуктук жөнгө салуу, ошондой эле шайкештикке баа берүү жаатында мамилелерди укуктук жөнгө салуу. Өз кезегинде Протоколдун 2-пунктунун аныктоо-ченемине ылайык продукция түшүнүгү материалдык-буюмдук формада берилген жана андан ары чарба жана башка максаттарда колдонууга арналган иштин натыйжасы катары аныкталат.

Ошентип Соттун Чоң коллегиясынын пикири боюнча техникалык жөнгө салуу продукцияны өндүрүү жана жүгүртүү чөйрөлөрүндөгү мамилелерди бир тартипке салуу максатында техникалык-юридикалык ченемдерди иштеп чыгуу жана колдонуу менен байланышкан.

2. Келишимдин 52-беренесинин 1-пунктунун биринчи абзацына ылайык адамдын жашоо-турмушун жана (же) саламаттыгын, мүлктү, курчап турган чөйрөнү, жаныбарлардын жашоосун жана (же) саламаттыгын, өсүмдүктөрдү сактоо, керектөөчүлөрдү адаштыруучу иш-аракеттерди алдын алуу, ошондой эле Бирликтин алкагында энергетикалык натыйжалуулукту жана ресурстарды сактоону камсыз кылуу максатында техникалык регламенттер кабыл алынат.

Келишимдин 52-беренесинин 1-пунктунун экинчи абзацы башка

максаттарда Бирликтин техникалык регламенттерин кабыл алууга жол бербейт.

Протоколдун 2-пункту Бирликтин техникалык регламенти – бул Комиссия тарабынан кабыл алынган жана Бирликтин аймагында колдонуу жана аткаруу үчүн милдеттүү болгон техникалык жөнгө салуу объекттерине карата талаптарды белгилөөчү документ экендигин аныктайт.

Бирликтин техникалык регламенттерин иштеп чыгуу жана кабыл алуу тартибин, ошондой эле аларга өзгөртүүлөрдү киргизүү жана жокко чыгаруу тартибин аныктоо маселелери Комиссия тарабынан аныкталат.

Келишимдин жоболорунда Бирлик техникалык регламенттин формалары түрүндө кабыл алуучу Комиссиянын актыларынын түрү такталган эмес. Бирок Келишимдин X бөлүмүнүн ченемдеринин, ага № 1 (Евразия экономикалык комиссиясы жөнүндө жобо) жана № 9 (Евразия экономикалык бирлигинин алкагында Техникалык жөнгө салуу жөнүндө протокол) тиркемелердин бүтүндөй жыйындысына талдоо жүргүзүү Евразия экономикалык комиссиясынын ченемдик-укуктук мүнөзгө ээ болгон чечимдери гана ушундай болуп саналарын көрсөтөт, б.а. жалпыга милдеттүү, формалдуу-аныкталган жүрүм-турум эрежелерин белгилейт, алардан иш-аракеттерин ушул эрежелер жүрүм-турум үлгүсү катары жөнгө салышы керек болгон коомдук мамилелердин катышуучуларынын укуктары жана милдеттери келип чыгат.

3. Келишимдин 52-беренесинин 1-пунктунун төртүнчү абзацы Бирликтин техникалык регламенттери же улуттук милдеттүү талаптар Комиссия тарабынан бекитилүүчү бирдиктүү тизмекке киргизилген продукцияга карата гана колдонуларын белгилейт. Келишимдин 52-беренесинин 1-пунктунун алтынчы абзацына ылайык мүчө мамлекеттер өздөрүнүн мыйзамдарында бирдиктүү тизмекке киргизилбеген продукцияга карата милдеттүү талаптарды белгилөөгө жол бербейт.

Соттун Чоң коллегиясы Бирликтин алкагында милдеттүү талаптар белгиленүүчү продукциянын бирдиктүү тизмегин түзүү жана жүргүзүү, ушул продукцияга карата Бирликтин техникалык регламенттерин кабыл алуу максаты болуп ЕАЭБде товарларды сатууда техникалык тоскоолдуктарды жеңип чыгуу саналат жана улуттук техникалык регламенттерди ЕАЭБдин техникалык регламенттерине алмаштырууну болжолдогон техникалык жөнгө салууну унификациялоону күбөлөндүрүп турат деп эсептейт.

Келишимдин 6-беренесинин 1 жана 3-пунктарына ылайык Комиссиянын чечими менен бекитилүүчү Бирликтин техникалык регламенттери Бирликтин укугуна кирет жана Келишимдин жоболоруна карама-каршы келбеши керек. Евразия экономикалык комиссиясы жөнүндө жобонун (Келишимдин № 1 тиркемеси) 13-пунктунун ченемдеринин негизинде техникалык регламенттер ченемдик-укуктук мүнөзгө ээ, мүчө мамлекеттер үчүн милдеттүү жана мүчө мамлекеттердин аймактарында

түздөн-түз колдонулууга жатат. Андан тышкары, Келишимдин 52-беренесинин 2-пунктунун биринчи абзацынын ченемине ылайык алар Бирликтин аймагына түздөн-түз колдонулат.

4. Келишимдин 53-беренесинин 1-пунктунун биринчи абзацы “Бирликтин аймагында жүгүртүүгө чыгарылган продукция коопсуз болушу керек” деген императивдүү эскертүүнү камтыйт.

Мында Протоколдун 2-пунктунун аныктама-ченемине ылайык коопсуздук – бул “зыян келтирүү жана (же) чыгым тарттыруу мүмкүнчүлүгү менен байланышкан тобокелчиликтерге жол берилбөөсү жана жоктугу”.

Соттун Чоң коллегиясы коопсуздук жөнүндө талап жалпы мүнөзгө ээ жана продукция бирдиктүү тизмекке киргендигине жана ага карата тиешелүү техникалык регламенттин болушуна карабастан жүгүртүүгө чыгарылуучу бардык продукцияга тиешелүү экендигин белгилеп кетүүнү зарыл деп эсептейт.

Бирликтин техникалык регламенттеринде талаптар белгиленбеген продукциялар боюнча Келишимдин 53-беренесинин 2-пунктунун экинчи абзацына ылайык анын коопсуздугун камсыз кылуу жана жүгүртүү эрежелери жана тартиби Бирликтин алкагында эл аралык келишим менен аныкталат.

5. Келишимдин 53-беренесинин 2-пунктунун биринчи абзацына ылайык, продукцияга карата Бирликтин техникалык регламенти (Бирликтин техникалык регламенттери) күчүнө кирген Бирликтин техникалык регламенти (Бирликтин техникалык регламенттери) менен белгиленген шайкештикке баа берүүнүн зарыл жол-жоболорунан өткөн шартта Бирликтин аймагында жүгүртүүгө чыгарылат.

Ушул укуктук ченемден, продукция жүгүртүүгө чыгарылганга чейин техникалык регламент менен белгиленген шайкештикке баа берүү жол-жобосунан өтөт деп түшүнүүгө болот. Бул тыянак Протоколдун 5-пунктунун төртүнчү абзацынын ченеминин жобосу менен да ырасталат, ага ылайык жүгүртүүгө чыгарылуучу продукциянын Бирликтин техникалык регламенттеринин талаптарына шайкештигине баа берүү ал жүгүртүүгө чыгарылганга чейин ишке ашырылат.

Ошону менен катар шайкештикке баа берүү жол-жобосунун өзү продукцияны жүгүртүүгө чыгарууну алдын ала аныктайт. Демек продукция анын Бирликтин техникалык регламентинин талаптарына шайкештигине тиешелүү корутундусуз жүгүртүүгө чыгарылышы мүмкүн эмес экендигин билдирет. Протоколдун 2-пунктунда продукцияны жүгүртүүгө чыгаруу деп аны кайтарымсыз же кайтарымдуу негизде коммерциялык иштин жүрүшүндө Бирликтин аймагында жайылтуу максатында жеткирүү, ташып келүү (анын ичинде өндүрүүчүнүн кампасынан жөнөтүү же кампага жайгаштырбастан жүктөп жөнөтүү) түшүнүлөт. Мындан Бирликтин техникалык регламенти колдонулган, бирдиктүү тизмекке кирген продукцияны жеткирип берүүчүдө

(ташып келүүчү жакта) коммерциялык иштин жүрүшүндө Бирликтин аймагында ушул продукцияны жайылтуу максаттары, продукцияны техникалык регламенттин талаптарына шайкештигине текшерүүгө жатпайт деп түшүнүүгө болот.

Бирликтин техникалык регламенттеринде белгиленүүчү техникалык жөнгө салуу объекттеринин шайкештигине баа берүү Протоколдун 5-пунктунун биринчи абзацына ылайык каттоо (мамлекеттик каттоо), сыноо, шайкештикти ырастоо, экспертиза формасында жана (же) башка формада жүргүзүлөт. Шайкештикти милдеттүү ырастоо шайкештикти декларациялоо жана сертификаттоо формаларында ишке ашырылат (Протоколдун 5-пунктунун экинчи абзацы).

Бирликтин техникалык регламенттери күчүнө кире элек техникалык жөнгө салуу объекттери үчүн Протоколдун 3-пунктунун биринчи абзацына ылайык мүчө мамлекеттердин мыйзамдарынын же Комиссиянын актыларынын ченемдери колдонулат.

б. Арыз ээси койгон суроого жооп берүү үчүн Соттун Чоң коллегиясы коммерциялык иш түшүнүгүнүн өзүн, ошондой эле аны менен алектенүүгө, демек шайкештикке баа берүүдө арыз ээси болууга укуктуу субъекттердин чөйрөсүн айкындоону зарыл деп эсептейт.

Бул учурда коммерциялык ишмердүүлүк ишкердик ишмердүүлүктүн синоними болуп саналат, аны ишке ашыруу Евразия экономикалык бирлигине мүчө мамлекеттердин мыйзамдары боюнча жеке жак жеке ишкер катары катталган же юридикалык жак катары түзүлгөн учурдан тартып ишке ашырылышы мүмкүн.

Мүчө мамлекеттердин жарандык мыйзамдарынын тиешелүү жоболоруна талдоо жүргүзүүнүн негизинде Соттун Чоң коллегиясы ишкерлик (коммерциялык) болуп мүлктү пайдалануудан, товарларды сатуудан, жумуштарды жасоодон же кызмат көрсөтүүдөн системалуу түрдө пайда алууга багытталган, өз алдынча, өзүнүн тобокелдигине салып жүргүзүлүүчү ишмердүүлүктү белгилейт. Ишкердиктин субъекттери болуп юридикалык жактар жана жеке ишкерлер катары катталган жеке жактар саналат.

Каралып жаткан суроо боюнча жогоруда айтылгандардын негизинде Соттун Чоң коллегиясы шайкештикке баа берүүдө Протоколдун 2-пунктунун аныктама-ченеминин мазмуну боюнча коммерциялык иштин жүрүшүндө Бирликтин аймагында продукцияны жайылтуу максатында аны жеткирип берген же ташып келген субъекттер гана, башкача айтканда юридикалык жактар жана жеке ишкерлер арыз ээлери боло аларын белгилейт.

Демек колдонуу үчүн айрым товарларды ташып келген жеке жактар шайкештикке баа берүүдө арыз ээлери боло алышпайт.

7. Протоколдун 5-пунктунун алтынчы абзацына ылайык шайкештикке баа берүүдө мүчө мамлекеттин аймагында анын мыйзамына ылайык жеке

ишкер катары катталган, өндүрүүчү же сатуучу же болбосо өндүрүүчү тарабынан ыйгарым укук берилген жак болуп саналган жеке жак же юридикалык жак арыз ээси боло алат.

Аталган укуктук ченемге талдоо жүргүзүү продукциянын шайкештигин баалоого арыз берүүгө укугу бар субъекттердин чөйрөсү төмөнкү милдеттүү талаптар коюлуучу эки категориядагы жактар: жеке ишкер катары жеке жактар, юридикалык жактар менен чектелерин түшүнүүгө болот:

алар мүчө мамлекеттин мыйзамына ылайык анын аймагында катталышы керек;

алар өндүрүүчү же сатуучу же болбосо өндүрүүчү тарабынан ыйгарым укук берилген жак болууга тийиш.

Мында өндүрүүчү ыйгарым укук берген жак сыяктуу субъект Протоколдун 2-пунктунун аныктама-ченемине ылайык мүчө мамлекеттин мыйзамы менен белгиленген тартипте анын аймагында жеке ишкер катары катталган юридикалык жак же жеке жак болуп саналат, алар өндүрүүчү, анын ичинде чет өлкөлүк өндүрүүчү менен түзүлгөн келишимдин негизинде шайкештикке баа берүүдө жана Бирликтин аймагында продукцияны жүгүртүүгө чыгарууда ушул өндүрүүчүнүн атынан иштейт, ошондой эле продукциянын Бирликтин техникалык регламенттеринин талаптарына шайкеш келбестигине жоопкерчилик тартышат.

Ошентип Протоколдун 5-пунктунун алтынчы абзацынын ченеми менен шайкештикти баалоого арыз бере алган жактардын чөйрөсү юридикалык жактар жана жеке ишкерлер менен гана чектелген.

8. Протоколдун 5-пунктунун жетинчи абзацында шайкештикке баа берүүдө арыз ээлеринин чөйрөсү техникалык регламентке ылайык белгиленери аныкталган.

Ушул укуктук ченемдин маңызы боюнча Бирликтин тиешелүү техникалык регламентинде Протоколдун 5-пунктунун алтынчы абзацында белгиленген субъекттердин ичинен техникалык жөнгө салуу объектиси болуп саналган продукциянын конкреттүү түрүнө жана касиеттерине жараша жана шайкештикке баа берүүнүн конкреттүү формасына карата арыз берүүчү жактардын субъекттик курамы такталгандыгын (деталдаштырылгандыгын) түшүнүүгө болот. Алсак, Бажы бирлигинин 018/2011 “Дөңгөлөктүү транспорт каражаттарынын коопсуздугу жөнүндө” техникалык регламентинин 25-пунктуна ылайык эгерде транспорт каражаттары (шасси) Бажы бирлигинин бирдиктүү бажы аймагында даярдалса, анда типти жактырууну жүргүзүүдө арыз ээси катары Бажы бирлигине мүчө мамлекеттин мыйзамына ылайык катталган жана ушул мамлекеттин резиденти болуп саналган, **транспорт каражатын өндүрүүчүнүн эл аралык идентификациялык коду берилген** өндүрүүчү же анын атынан чыккан өндүрүүчүнүн расмий өкүлү болушу мүмкүн. Бажы бирлигине мүчө

мамлекеттин резиденти болуп саналбаган өндүрүүчү Бажы бирлигине мүчө болгон ар бир мамлекетте тиби жактыруудан өткөн жүгүртүүгө чыгарылуучу продукциянын техникалык регламенттин талаптарына шайкештигин камсыз кылууга жоопкерчиликти өндүрүүчү менен бирге тартуучу өзүнүн өкүлүн дайындайт. Өндүрүүчүнүн өкүлү болуп Бажы бирлигине мүчө мамлекеттин мыйзамына ылайык катталган жана анын резиденти болуп саналган юридикалык жак эсептелет.

Өндүрүүчүгө, сатуучуга же өндүрүүчү ыйгарым укук берген жакка продукциянын Бирликтин техникалык регламентинин талаптарына шайкештигине баа берүүдө арыз ээси болууга укук берүү менен Келишим (Протокол) жүгүртүүгө чыгаруу учуру өндүрүүчүнүн кампасынан жөнөтүүгө же кампага түшүрбөстөн жүктөп жөнөтүүгө байланыштуу укуктардын продукцияга өтүшүнө эле эмес, ошондой эле кайтарымсыз же кайтарымдуу негизде коммерциялык иштин жүрүшүндө Бирликтин аймагында жайылтуу максатында ташып келүүгө же жеткирип берүүгө байланыштуу болушу мүмкүн экендигине негизденерин Соттун Чоң коллегиясы белгилейт. Продукцияны жүгүртүүгө чыгарууда коммерциялык иш жүргүзүүнү көрсөтүү шайкештикти баалоого арыз берүү укугуна ээ болгон субъекттердин чөйрөсүн чектейт.

Протоколдун 5-пунктунун жетинчи абзацы Бирликтин техникалык регламентинде ушул пункттун алтынчы абзацы менен белгиленген ченемдин субъекттик курамын толуктоого мүмкүндүк берерин билдирерин башкача түшүндүрүү иш жүзүндө алтынчы абзацтын өзүн пайдалуу иш-аракеттерден ажыратат, себеби ушундай түшүнүк берүүдө анын жок болушу укуктук мамилелерди укуктук жөнгө салуунун жыйынтыгына эч бир таасир этпейт.

Соттун Чоң коллегиясы Протоколдун 5-пунктунун алтынчы абзацы өз алдынча мааниге ээ экендигин белгилейт – шайкештикке баа берүү жол-жобосунун субъекттери катары рыноктун кесипкөй катышуучулары– юридикалык жактар жана жеке ишкерлер гана боло алышат. Бул корутунду коммерциялык иштин жүрүшүндө жайылтуу максатында жеткирилип берилүүчү, ташылып келинүүчү продукцияны жүгүртүүгө чыгаруу маселеси бөлүгүндө, ошондой эле техникалык регламенттердин талаптарынын төмөнкүлөр тарабынан бузулушун алдын алууга, аныктоого жана аларга бөгөт коюуга багытталган техникалык регламенттердин сакталышын мамлекеттик контролдоо бөлүгүндө Келишимдин 53-беренесинин 2-пунктунун биринчи абзацынын жана Протоколдун 2-пунктунун жоболоруна толук көлөмдө шайкеш келет:

юридикалык жактар, алардын жетекчилери жана башка кызмат адамдары;

жеке ишкерлер катары катталган жеке жактар;

алардын өкүлдөрү.

Протоколдун 6-пунктунун ченеминин Бирликтин техникалык

регламенттеринин талаптарына шайкеш келүүчү, шайкештикке баа берүү жол-жобосунан өткөн продукция Бирликтин рыногунда продукцияны **жүгүртүүнүн** бирдиктүү белгиси менен милдеттүү түрдө маркаланууга жатат, ал орус тилинде жана мүчө мамлекеттердин мыйзамдарында тиешелүү талаптар болгон учурда аймагында продукция **сатылып жаткан** ошол мүчө мамлекеттин мамлекеттик тилинде (тилдеринде) жазылышы керектиги жөнүндө жобосу Бирликтин аймагында же болбосо мүчө мамлекеттин аймагында (маркалоо анын тилинде жазылган) **чыгарылууга** жана **сатылууга** тийиш товарларга гана жайылтылат жана **сатуу үчүн** арналбаган айрым товарларды Бирликтин рыногунда продукцияны **жүгүртүүнүн** бирдиктүү белгиси менен милдеттүү түрдө маркалоо талап кылынбайт. Бул факт жеке колдонуу үчүн товарларды ташып келүүчү жеке жактар продукциянын Бирликтин тигил же бул техникалык регламентине шайкеш келишин баалоого арыз берүүнүн субъекттери болуп саналбастыгы тууралуу корутундуну дагы бир жолу ырастап турат.

9. Жогоруда айтылгандарды эске алып, Соттун Чоң коллегиясы төмөнкү тыянакты негиздүү деп эсептейт.

Келишимдин 53-беренесинин 1 жана 2-пункттарынын, Протоколдун 5-пунктунун алтынчы жана жетинчи абзацтарынын жоболорун байланыштырып окуп чыгуу менен шайкештикке баа берүүдө арыз ээлеринин чөйрөсү техникалык жөнгө салуу объектисинин өзгөчөлүктөрүнө жараша Протоколдун 5-пунктунун алтынчы абзацында көрсөтүлгөн жактардын ичинен техникалык регламент менен белгиленерин түшүнүүгө болот.

4. Корутунду жоболор

Ушул Консультативдик корутундунун көчүрмөсү арыз ээсине жөнөтүлсүн.

Консультативдик корутундунун тексти Соттун расмий интернет-сайтына жайгаштырылсын.

Төрагалык кылуучу
Судьялар

Ж.Н.Баишев
А.М. Ажибраимова
Э.В.Айриян
Д.Г. Колос
Т.Н. Нешатаева
В.Х. Сейтимова
Г.А. Скрипкина
А.Э. Туманян
А.А. Федорцов
К.Л. Чайка

